

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΙΕΡΑ ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΣ

ΚΑΙΣΑΡΙΑΝΗΣ ΒΥΡΩΝΟΣ ΚΑΙ ΥΜΗΤΤΟΥ

Υμηττού 47-51, 161 21 Καισαριανή. Τηλ. 210-72.24.123 FAX 210-72.23.584

(Internet) <http://www.imkby.gr> (e-mail) info@imkby.gr

Αριθμ. Πρωτ. Φ.1/3/271

Έν Καισαριανῇ τῇ 3ῃ Μαρτίου 2009

ΕΓΚΥΚΛΙΟΣ 85η

Π ρ ο ς

τοὺς Πανοσι(ολογι)ωτάτους, Αἰδεσιμ(ολογι)ωτάτους

Πρεσβυτέρους,

τοὺς Ἱεροκήρυκες καὶ τοὺς Ἐφημερίους,

τοὺς Εὐλαβεστάτους Διακόνους

τῆς καθ' ἡμᾶς Ἱερᾶς Μητροπόλεως.

Ἀγαπητοὶ Πατέρες καὶ Ἀδελφοί,

χαίρετε ἐν Κυρίῳ!

μπροσθέν μας ἐκτείνεται ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Τεσσαρακοστή, ποὺ ἀποτελεῖ κατὰ τὴν πνευματικότητα τῆς Ἐκκλησίας μας καιρὸν μετανοίας, καιρὸν ἀσκήσεως, καιρὸν καθάρσεως «ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος» (πρὸς Κορινθίους Β' ζ' 1), καιρὸν ἁγιασμοῦ, καιρὸν ἀνανήψεως.

Μὲ τὴν ποιμαντική μας ὑποχρεούμεθα νὰ βοηθήσουμε τοὺς πιστοὺς νὰ βιώσουν τὴν ἁγία αὕτὴ περίοδο καὶ νὰ φθάσουν νεκρωμένοι «ταῖς τοῦ βίου ἡδοναῖς» νὰ προσκυνήσουν τὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστάντα Κύριό μας Ἰησοῦ Χριστό.

Εὐρισκόμενοι στὴν ἀρχὴ τῆς κατανυκτικῆς περιόδου, ὅπως στὰ προηγούμενα χρόνια ἔτσι καὶ στὸ παρὸν σᾶς ἀπευθύνουμε τὴν παροῦσα Ἐγκύκλιό μας, ποὺ ἐκτείνεται σὲ δύο μέρη.

Στὸ πρῶτο μέρος θὰ ἐπισημάνουμε ὅσα μᾶς ἐπιτρέπει ὁ χῶρος γιὰ τὸν πνευματικὸ ἀγῶνα μας ὄχι μόνον αὐτῶν τῶν ἡμερῶν, ἀλλὰ καὶ γενικῶς. Στὸ δεύτερο μέρος θὰ ἐπαναλάβουμε τὶς κύριες ὁδηγίες μας γιὰ τὴν ὁργάνωσι τῆς ἐνοριακῆς ζωῆς καὶ τῆς διακονίας μας αὕτὴ τὴν περίοδο.

ΜΕΡΟΣ Α΄

1. Μεγάλη Τεσσαρακοστή - Άγιο Πάσχα

Ἡ μεγάλη Τεσσαρακοστή, ποὺ κορυφώνεται μὲ τὴν ἑβδομάδα τῶν ἀγίων παθῶν καὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ κορωνίδα τῆς πνευματικῆς ζωῆς μας.

Ὁ πιστὸς καλεῖται σὲ ἀγῶνες πνευματικούς, νὰ καθαρισθεῖ ἀπὸ τὴν ἁμαρτία ποὺ τὸν ὑποτιμᾷ, τὸν φθείρει, τὸν ἐξαθλιώνει, τὸν νεκρώνει καὶ ἐλεύθερος ἀπὸ τὰ πάθη νὰ ἐορτάσει τὴν ἀνάστασι τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ ὡς προσωπικὴ του ἀνάστασι καὶ ἐλευθερία ἀπὸ τὰ πάθη. Ἡ μητέρα Ἐκκλησία τοῦ προσφέρει ὅλα τὰ πνευματικὰ της ὅπλα γιὰ νὰ ἀγωνισθεῖ καὶ νὰ νικήσει.

Ἡ ποικιλία τῶν ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, ποὺ τελοῦνται αὐτὴ τὴν περίοδο διευκολύνει τὴν προσευχὴ καὶ τὴν ἀνάτασι τῆς ψυχῆς.

Τὰ ἱερὰ κείμενα ὑπενθυμίζουν στοὺς πιστοὺς τὴν ἀγαθότητα τοῦ Θεοῦ Πατέρα καὶ τὴν ἀγάπη Του γιὰ τοὺς μετανοοῦντες ἁμαρτωλοὺς. Ἐμπνέουν τοὺς πιστοὺς νὰ ἔχουν ἐμπιστοσύνη στὸν Κύριό τους, ἐφ' ὅσον «πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος» (πρὸς Ἑβραίους ι' 23). Ἐνισχύουν τοὺς πιστοὺς στὸν ἀγῶνα τους μὲ παραδείγματα, ἄλλα πρὸς μίμησι καὶ ἄλλα πρὸς ἀποφυγὴ. Ἀποτελοῦν τροφὴ πνευματικὴ καὶ γίνονται φῶτα, ποὺ φωτίζουν τὴν πορεία τῶν πιστῶν πρὸς τὴν βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

Οἱ ἐξαιρετικοὶ ὕμνοι ἐμπνευσμένοι ἀπὸ τὴν διδασκαλία τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ ἀπὸ ὁλόκληρη τὴν ἀγία Γραφὴ ἐνισχύουν, καθοδηγοῦν καὶ στηρίζουν τοὺς πιστοὺς στὸν ἀγῶνα τους.

Τὸ κλίμα τοῦ πένθους γιὰ τὸν ἀπολεσθέντα παράδεισο καὶ τὴν κοινωνία μὲ τὸν Θεὸ Πατέρα μας καὶ τοῦ θρήνου γιὰ τὴν ἐκζήτησι τοῦ ἐλέους τοῦ Θεοῦ Πατέρα μας ἐπιβάλλει στὶς ψυχὲς μας τὴν ἀνάλογη συμπεριφορὰ.

Μόνο ὁ ἄνθρωπος ποὺ θὰ ἀγωνισθεῖ νὰ ἀναστηθεῖ ἀπὸ τὴν πτῶσι του, ποὺ τὸν ὠδήγησαν τὰ πάθη του καὶ ἡ «εὐπερίστατος ἁμαρτία» (πρὸς Ἑβραίους ιβ' 1), μόνο αὐτὸς θὰ ἀξιωθεῖ νὰ ἐορτάσει ἀληθινὴ ἀνάστασι καὶ ἐλευθερία ἀπὸ τὴν ματαιότητα, τὴν φθορά, τὸ ψεῦδος καὶ τὴν ἀπάτη τῆς ἁμαρτωλῆς ζωῆς του.

2. Τὸ τρίπτυχο τῶν πνευματικῶν ἀγωνισμάτων

Στὴν πνευματικότητα τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ ἰδιαιτέρως αὐτῶν τῶν ἡμερῶν τίθενται τρεῖς συγκεκριμένοι στόχοι, ποὺ πρέπει ὁ πιστοὶ νὰ ἀγωνισθοῦν νὰ ἐπιτύχουν.

α'. Ἡ τήρησις τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ.

Ἡ ὀδυνηρὴ, θλιβερὴ περιπέτεια τοῦ ἀνθρώπου ἄρχισε μὲ τὴν παρακοὴ τῆς ἐντολῆς, ποὺ δόθηκε ἀπὸ τὸν Δημιουργὸ Θεό. Ἡ μὴ τήρησις τῆς ἐπέφερε ὅλα τὰ δεινὰ τῆς πτώσεως (Γενέσεως γ' 1-24). Ἀδυνατοῦμε νὰ συλλάβουμε μὲ τὸν νοῦ μας καὶ νὰ περιγράψουμε αὐτὴ τὴν μεταβολή, ποὺ συντελέστηκε στοὺς πρωτοπλάστους, ὅταν ἀπὸ ἐπόπτες τῆς μεγαλειότητος τοῦ Δημιουργοῦ «ἐξίσωσαν τὸν ἑαυτὸν τους μὲ τὰ κτήνη ποὺ δὲν ἔχουν νοῦν καὶ λογικόν, καὶ ἔγιναν ὅμοιοι μὲ αὐτά»¹.

Ἐκτοτε ἡ τήρησις τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ τίθεται ὡς ἀπαραίτητος προϋπόθεσις καὶ ὅρος «ἐκ τῶν ὧν οὐκ ἄνευ» τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς.

Γιὰ τὴν τήρησι τῶν ἐντολῶν μίλησε μὲ σαφήνεια ὁ Κύριος, ὥστε νὰ μὴ ἐπιτρέπεται ἀμφισβήτησις περὶ αὐτοῦ (Ματθαίου ε' 17-18· ιθ' 27· κβ' 36· Ἰωάννου ιδ' 15, 21· ιε' 10).

Βεβαίως ἡ τήρησις τῶν ἐντολῶν δὲν εἶναι εὐκόλη, ἂν λάβουμε ὑπ' ὄψιν τὴν διαπίστωσι τῆς ἀσθενείας τοῦ ἀνθρώπου ὅτι δηλαδὴ «ἡ καρδιὰ τοῦ κάθε ἀνθρώπου ρέπει καὶ εἶναι προσηλωμένη ἐπιμελῶς στὰ πονηρὰ ἀπὸ τὴν παιδική του ἡλικία»² καὶ ἀφ' ἑτέρου τὸν πόλεμο τῶν δαιμόνων, ποὺ εἶναι ἀνιλεῆς καὶ συνεχῆς μεχρὶ συντριβῆς καὶ ἀφανισμοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἀπὸ τὰ πάθη τῆς ἁμαρτίας.

Μόνος τρόπος προστασίας τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ἡ τήρησις τῶν ἐντολῶν τοῦ Θεοῦ, γιατί αὐτὲς τὸν θωρακίζουν πνευματικά.

Παράδειγμα ἔχουμε τὸν διάλογο τοῦ Κυρίου μὲ τὸν Διάβολο στοὺς πειρασμούς (Ματθαίου δ' 1-9). Ὁ Κύριος ἀπέκρουσε τὶς ἐπιθέσεις τοῦ Διαβόλου ἐπικαλούμενος τὶς ἐντολὲς τοῦ Θεοῦ.

Διδακτικωτάτη εἶναι καὶ ἡ πραγματεία τοῦ ἁγίου Φιλοθέου τοῦ Κοκκίνου, Πατριάρχου Κωνσταντινουπόλεως «Περὶ τῶν Ἐντολῶν» (P. G. 154, 729-745) καὶ ἄλλα κείμενα τῶν ἁγίων Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας μας.

β'. Ἀσκησις τῶν ἀρετῶν - νέκρωσις τῶν παθῶν

Ἐφ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος ἀπέκτησε γνῶσι τῆς πονηρίας μὲ τὴν προτροπὴ τοῦ Διαβόλου (Γενέσεως γ' 7), εἰσέβαλαν στὴν ψυχὴ του οἱ κακίες καὶ τὰ πάθη, ποὺ τὸν στιγματίζουν καὶ τελικῶς τὸν συντρίβουν.

Ὁ ἀγῶνας τοῦ ἀνθρώπου συνίσταται στὸ νὰ περιορίσει, νὰ νεκρώσει τὰ πάθη τῆς κακίας καὶ νὰ στολίσαι τὴν ψυχὴ του μὲ τὶς ἀρετές.

1. «Παρεσυνεβλήθησαν τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὁμοιώθησαν αὐτοῖς» (πρβλ. Ψαλμοῦ 48 (ΜΘ') 13).

2. «Ἐγκεῖται ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου ἐπιμελῶς ἐπὶ τὰ πονηρὰ ἐκ νεότητος αὐτοῦ» (Γενέσεως γ' 21)

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἀναφέρεται σ' αὐτὸ τὸν ἀγῶνα:

«Ἀπονεκρώσατε, λοιπόν, ὅ,τι σᾶς συνδέει μὲ τὸ ἁμαρτωλὸ παρελθόν: Τὴν πορνεία, τὴν ἡθικὴ ἀκαθαρσία, τὸ πάθος, τὴν κακὴ ἐπιθυμία καὶ τὴν πλεονεξία, ποὺ εἶναι εἰδωλολατρία. Γιὰ ὅλα αὐτὰ θὰ πέσει ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ πάνω σ' ἐκείνους ποὺ δὲν θέλουν νὰ ὑπακούσουν. Σ' αὐτοὺς ἀνήκατε ἄλλοτε κι ἐσεῖς, ὅταν αὐτὰ τὰ πάθη δυνάστευαν τὴ ζωὴ σας. Τώρα ὅμως πετάξτε τα ὅλα αὐτὰ ἀπὸ πάνω σας: Τὴν ὀργή, τὸ θυμὸ, τὴν πονηρία, τὴν κακολογία καὶ τὴν αἰσχρολογία. Μὴ λέτε ψέματα ὁ ἓνας στὸν ἄλλο, ἀφοῦ βγάλατε ἀπὸ πάνω σας τὸν παλιὸ ἁμαρτωλὸ ἐαυτὸ σας μὲ τὶς συνήθειές του καὶ ντυθήκατε τὸν καινούριο ἄνθρωπο, ποὺ ἀνανεώνεται συνεχῶς σύμφωνα μὲ τὴν εἰκόνα τοῦ Δημιουργοῦ του, ὥστε μὲ τὴν νέα ζωὴ του νὰ φθάσει στὴν τέλεια γνῶσι τοῦ Θεοῦ»³.

«Ἄς πετάξουμε ἀπὸ πάνω μας τὰ ἔργα τοῦ σκοτούς, κι ἄς φορέσουμε τὰ ὅπλα τοῦ φωτός»⁴.

«Μιμηθεῖτε λοιπόν τὸν Θεό, ἀφοῦ εἴστε ἀγαπητὰ του παιδιὰ· νὰ συμπεριφέρεσθε μὲ ἀγάπη κατὰ τὸ πρότυπο τοῦ Χριστοῦ, ποὺ μᾶς ἀγάπησε κι ἔδωσε τὴν ζωὴ Του γιὰ μᾶς, προσφορὰ καὶ θυσία ποὺ τὴν δέχεται εὐχάριστα ὁ Θεός. Ἀφοῦ ἀνήκετε στὸν Θεό, δὲν πρέπει οὔτε κἂν λόγος νὰ γίνεται μετὰ ξύ σας γιὰ ἀκολασία καὶ κάθε εἶδους ἡθικὴ ἀκαθαρσία καὶ πλεονεξία. Ἐπίσης δὲν σᾶς ταιριάζει ἡ αἰσχρολογία, τὰ ἀνόητα λόγια καὶ τὰ βρώμικα ἀστεῖα· αὐτὸ ποὺ σᾶς ταιριάζει εἶναι λόγια εὐγνωμοσύνης πρὸς τὸν Θεό. Γιατί, νὰ τὸ ξέρετε καλά, κανένας ἀπ' ὅσους ἐπιδίδονται στὴν ἀκολασία, στὴν ἀνηθικότητα, στὴν πλεονεξία ποὺ οὐσιαστικὰ εἶναι λατρεία τῶν εἰδώλων δὲν θὰ ἔχει μερίδιο στὴν βασιλεία τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ Θεοῦ.

Μὴν ἀφήνετε κανέναν νὰ σᾶς ἐξαπατάει μὲ ἀπατηλὰ λόγια. Γιατὶ ὅλα αὐτὰ φέρνουν τὴν τιμωρία τοῦ Θεοῦ πάνω σὲ ὅσους δὲν τὸν ὑπακούουν. Μὴν ἔχετε, λοιπόν, τίποτε τὸ κοινὸ μ' αὐτούς. Κάποτε ἦσασταν στὸ σκοτάδι τώρα ὅμως, ποὺ πιστεύετε στὸν Κύριο, εἴστε φῶς. Νὰ ζεῖτε, λοιπόν, σὰν ἄνθρωποι ποὺ ἀνήκουν στὸ φῶς. Γιατὶ ἡ ζωὴ ἐκείνων ποὺ ὁδηγοῦνται ἀπὸ τὸ Ἅγιο Πνεῦμα διακρίνεται γιὰ τὴν ἀγαθότητα, τὴν δικαιοσύνη καὶ τὴν ἀλήθεια. Νὰ ἐξετάζετε τί ἀρέσει στὸν Κύριο. Καὶ νὰ μὴ συμμετέχετε στὰ σκοτεινὰ καὶ ἀνώ-

3. «Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακὴν, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἥτις ἐστὶν εἰδωλολατρία, δι' ἧς ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας, ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατέ ποτε, ὅτε ἐζήτε ἐν αὐτοῖς· νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὀργήν, θυμόν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν· μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ' εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν» (Κολοσσαεῖς γ' 5-10).

4. «Ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκοτούς καὶ ἐνδυσώμεθα τὰ ὅπλα τοῦ φωτός». (πρὸς Ρωμαίους ιγ' 12).

φελα ἔργα τῶν ἄλλων, ἀλλὰ νὰ τὰ ξεσκεπάσετε. Γι' αὐτὰ ποὺ κάνουν ἐκεῖνοι στὰ κρυφά, εἶναι ντροπὴ ἀκόμα καὶ νὰ μιᾶμε. Ὅταν ὅμως ὅλα αὐτὰ ἔρχονται στὸ φῶς, ἀποκαλύπτεται ἡ ἀληθινὴ τους φύση. Γιατὶ ὅ,τι φανερώνεται γίνεται κι αὐτὸ φῶς. Γι' αὐτὸ λέει: Εὐπνεῖα ἐσὺ ποὺ κοιμᾶσαι, ἀναστήσου ἀπὸ τοὺς νεκρούς, καὶ θὰ σὲ φωτίσει ὁ Χριστός. Προσέχετε, λοιπόν, καλὰ, πῶς ζεῖτε· μὴ ζεῖτε ὡς ἀσύνητοι ἀλλὰ ὡς συνετοί. Νὰ χρησιμοποιεῖτε σωστὰ τὸν χρόνον σας, γιατί ζοῦμε σὲ πονητοὺς καιρούς. Γι' αὐτὸ μὴν εἴστε ἄφρονες, ἀλλὰ νὰ ἀντιλαμβάνεστε τί θέλει ὁ Κύριος ἀπὸ σᾶς. Μὴ μεθᾶτε μὲ κρασί, ποὺ ὁδηγεῖ στὴν ἀσωτεία, ἀλλὰ νὰ γεμίζετε μὲ τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ. Νὰ τραγουδᾶτε στίς συνάξεις σας ψαλμοὺς καὶ ὕμνους καὶ πνευματικὲς ᾠδές· νὰ ψάλλετε μὲ τὴν καρδιά σας στὸν Κύριον»⁵.

γ'. Ὑπακοὴ στὸ ἅγιο θέλημα τοῦ Θεοῦ

Ὁ πιστὸς συνεχῶς προσεύχεται καὶ λέγει στὸν Ἐπουράνιο Θεὸ καὶ Πατέρα «Γενηθήτω τὸ θέλημά σου» (Ματθαίου β 10· Λουκᾶ ια' 2).

Ἐπομένως πρέπει νὰ εἶναι ἕτοιμος καὶ πρόθυμος νὰ ἐφαρμόσει τὸ θέλημα τοῦ Ἐπουρανίου Θεοῦ καὶ Πατέρα του, ὅπως ὁ Κύριος μας Ἰησοῦς Χριστὸς πού «κατὰ τὸν ἐρχομὸ Του στὸν κόσμον ὁ Χριστός... εἶπε· νά, ἔρχομαι νὰ κάνω τὸ θέλημά σου»⁶.

Γι' αὐτὸ καὶ στὴν Γεθσημανῇ, ὑπακούοντας στὸ θέλημα τοῦ Ἐπουρανίου Πατέρα Του, εἶπε μὲ ταπεινῶσι·

«Πατέρα μου, ἐὰν εἶναι δυνατόν, ἅς μὴ πιῶ αὐτὸ τὸ ποτήρι· ὅμως ἅς μὴ γίνῃ τὸ δικό μου θελημα ἀλλὰ τὸ δικό σου»⁷.

5. «Γίνεσθε οὖν μιμηταὶ τοῦ Θεοῦ ὡς τέκνα ἀγαπητά, καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ Χριστὸς ἠγάπησεν ἡμᾶς καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ Θεῷ εἰς ὁσμὴν εὐωδίας. πορνεία δὲ καὶ πᾶσα ἀκαθαρσία ἢ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἁγίοις, καὶ αἰσχύρης καὶ μωρολογίας ἢ εὐτραπείας, τὰ οὐκ ἀνήκοντα, ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστίας. τοῦτο γάρ ἐστε γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος ἢ ἀκάθαρτος ἢ πλεονέκτης, ὃ ἐστὶν εἰδωλόλατρες, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ. Μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις· διὰ ταῦτα γὰρ ἔρχεται ἡ ὀργὴ τοῦ Θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας. μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν. ἦτε γάρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν Κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε· ὁ γὰρ καρπὸς τοῦ Πνεύματος ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ· δοκιμάζοντες τί ἐστὶν εὐάρεστον τῷ Κυρίῳ. καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε· τὰ γὰρ κρυφῇ γινόμενα ὑπ' αὐτῶν αἰσχύρὸν ἐστὶ καὶ λέγειν· τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦνται· πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστὶ. διὸ λέγει· ἔγειρε ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ Χριστός. Βλέπετε οὖν πῶς ἀκριβῶς περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ' ὡς σοφοί, ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρὸν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσι. διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνιέντες τί τὸ θέλημα τοῦ Κυρίου. καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν ᾧ ἐστὶν ἀσωτεία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν Πνεύματι, λαλοῦντες ἑαυτοῖς ψαλμοὺς καὶ ὕμνους καὶ ᾠδαῖς πνευματικαῖς, ᾄδοντες καὶ ψάλλοντες τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ Κυρίῳ» (πρὸς Ἐφεσίους ε' 1-19).

6. «εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον... εἶπε· ἰδοὺ ἤκω τοῦ ποιῆσαι, ὁ Θεός, τὸ θέλημά σου» (πρὸς Ἑβραίους ι' 5, 9).

7. «Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστι, παρελθέτω ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ» (Ματθαίου κστ' 39).

Αὐτὴ τὴν ταπείνωσι τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ ἐξυμνεῖ καὶ προβάλλει ὁ ἀπόστολος Παῦλος.

«Νὰ ὑπάρχει μεταξύ σας τὸ ἴδιο φρόνημα ποὺ εἶχε κι ὁ Ἰησοῦς Χριστός, ὁ Ὅποιος, ἂν καὶ ἦταν Θεός, δὲν θεώρησε τὴν ἰσότητά Του μὲ τὸν Θεὸ ἀποτέλεσμα ἄρπαγῆς, ἀλλὰ τὰ ἀπαρνήθηκε ὅλα, πῆρε μορφὴ δούλου κι ἔγινε ἄνθρωπος· καὶ ὄντας πραγματικὸς ἄνθρωπος ταπεινώθηκε θεληματικὰ ὑπακούοντας μέχρι θανάτου, καὶ μάλιστα θανάτου σταυρικοῦ. Γι' αὐτὸ καὶ ὁ Θεὸς τὸν ἀνέβασε πολὺ ψηλὰ καὶ τοῦ χάρισε τὸ ὄνομα ποὺ εἶναι πάνω ἀπ' ὅλα τὰ ὀνόματα»⁸.

«Ὁ Χριστός, κατὰ τὴν διάρκειά τῆς ἐπίγειας ζωῆς Του, μὲ δυνατές κραυγές καὶ δάκρυα ἀπηύθυνε προσευχές καὶ ἱκεσίες στὸν Θεό, ποὺ μποροῦσε νὰ τὸν σώσει ἀπὸ τὸν θάνατο. Καὶ εἰσακούστηκε ἀπὸ τὸν Θεὸ γιὰ τὴν εὐλάβειά Του. Ἄν καὶ ἦταν Υἱός, ἔμαθε μέσα ἀπὸ τὰ παθήματά Του τὴν ὑπακοή. Ἔτσι ὁλοκλήρωσε τὸ ἔργο Του κι ἔγινε αἰτία νὰ σωθοῦν γιὰ πάντα ὅλοι ὅσοι ὑπακούουν σ' Αὐτόν»⁹.

3. Ἡ νόμιμος ἄθλησις

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος ἐπισημαίνει ἓνα κίνδυνο ποὺ διατρέχει ὁ πιστὸς ὅτι δηλαδή «καὶ ὅταν κάποιος μετέχει σὲ ἀθλητικούς ἀγῶνες, δὲν παίρνει τὸ στεφάνι τῆς νίκης, ἂν δὲν ἀγωνιστεῖ σύμφωνα μὲ τοὺς κανόνες»¹⁰.

Ἐπομένως ὁ ἀγῶνας τῶν πιστῶν πρέπει νὰ εἶναι νόμιμος καὶ σύμφωνος μὲ τοὺς θείους νόμους, ὅπως δηλαδή τὸν καθορίζει ὁ ἀγωνοθέτης καὶ στεφανοθέτης Κύριος.

Οἱ νόμοι ποὺ διέπουν αὐτὸ τὸν ἀγῶνα εἶναι:

α'. Συμμετοχὴ στὴν λατρεία καὶ στὰ ἱερὰ Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας.

Ὁ ἁγιασμὸς καὶ ὅλες οἱ δωρεές τοῦ Θεοῦ μέσῳ τῆς θείας Χάριτος ἐνεργοῦνται καὶ προσφέρονται στοὺς πιστοὺς μὲ τὰ ἅγια μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὁ ἁγιασμὸς εἶναι ἀπαραίτητος κατὰ τὴν ἀποστολικὴ προτροπή:

8 «Τοῦτο φρονείσθω ἐν ὑμῖν ὁ καὶ ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐν μορφῇ Θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ ἄρπαγμόν ἡγήσατο τὸ εἶναι ἴσα Θεῷ, ἀλλ' ἐαυτὸν ἐκένωσεν μορφὴν δούλου λαβών, ἐν ὁμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος, καὶ σχήματι εὑρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος ἐταπείνωσεν ἐαυτὸν γενόμενος ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. διὸ καὶ ὁ Θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσε καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα» (πρὸς Φιλιππησίους β' 5-10).

9. «Ὅς (ὁ Χριστός) ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ δεήσεις τε καὶ ἱκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σώζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἰσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας, καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, καίπερ ὢν υἱός, ἔμαθεν ἀφ' ὧν ἔπαθε τὴν ὑπακοήν, καὶ τελειωθείς ἐγένετο τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν αἷτιος σωτηρίας αἰωνίου» (πρὸς Ἑβραίους ε' 7-9).

10. «ἐὰν καὶ ἀθλῇ τις οὐ στεφανοῦται, ἐὰν μὴ νομίμως ἀθλήσῃ» (πρὸς Τιμόθεον Β' β' 5).

«Νὰ ἐπιδιώκετε τὴν εἰρήνην μὲ ὅλους· ἐπιδιώκετε καὶ τὴν ἀγιότητα, χωρὶς τὴν ὁποία κανεὶς δὲν θὰ ἀντικρύσει τὸν Κύριο»¹¹.

Στὸ βιβλίο τῆς Ἑξόδου στὸ δέκατο ἔνατο κεφάλαιο ἀναφέρεται, ὅτι ὁ Θεὸς ἐζήτησε ἀπὸ τὸν Μωυσῆ νὰ ἐξαγνισθεῖ τόσο ἐκεῖνος ὅσο καὶ ὁ Ἰσραηλιτικὸς λαός, γιὰ νὰ ἀκούσουν τὸν Θεὸ νὰ ἐξαγγέλλει τὸν Νόμο Του. Αὐτὸς ὁ ἐξαγνισμὸς μας εἶναι ἀπαραίτητος προϋπόθεσις τῆς κοινωνίας μας μὲ τὸν Θεό, ποὺ εἶναι τῶν ἐφετῶν τὸ ἀκρότατον, ποὺ μᾶς δόθηκε ὡς συνέπεια τῆς ἀναστάσεως.

Μὲ τὴν συμμετοχὴ τους στὶς Ἱερὲς Ἀκολουθίες οἱ πιστοὶ εὐρίσκονται μὲ τὸν Χριστὸ καὶ ἐνωμένοι μαζί Του διεξάγουν τὸν πνευματικὸ ἀγῶνα μὲ προϋποθέσεις νίκης κατὰ τὴν διαβέβαιωσί Του: «Γιατὶ ὅπου εἶναι συνηγμένοι δύο ἢ τρεῖς στὸ ὄνομά μου, ἐκεῖ εἶμαι κι ἐγὼ ἀνάμεσά τους»¹².

«Στὸν κόσμον θὰ ἔχετε θλίψεις· ἀλλὰ ἔχετε θάρρος γιατί ἐγὼ ἔχω νικήσει τὸν κόσμον»¹³.

β'. Προσευχή.

Μὲ τὴν προσευχὴ τους οἱ πιστοὶ καταφεύγουν στὴν εὐσπλαγχνία καὶ στὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ Πατέρα. Τὸν δοξολογοῦν, Τὸν εὐχαριστοῦν. Τὸν ἱκετεύουν.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος προτρέπει τοὺς πιστοὺς «ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε» (πρὸς Τιμόθεον Α' ε' 17).

Οἱ πιστοὶ προσεύχονται συνερχόμενοι στὶς συνάξεις τῆς ἐνορίας καὶ κατ' ἰδίαν «ἐν τῷ ταμείῳ» (Ματθαίου στ' 5-13).

γ'. Νηστεία.

Ἡ περίοδος τοῦ πνευματικοῦ ἀγῶνος ἐπιβάλλει ἐγκράτεια, ἐφ' ὅσον κατὰ τὸν ἀπόστολο Παῦλο: «Οἱ ἀθλητὲς ποὺ ἐτοιμάζονται γιὰ τὸν ἀγῶνα, ὑποβάλλονται σὲ κάθε εἶδους ἀποχή· γιὰ νὰ λάβουν ἐκεῖνοι ἓνα στεφάνι ποὺ μαραίνεται, ἐμεῖς ὅμως ἓνα ἀμάραντο»¹⁴.

Καὶ ἡ Ἐκκλησία μὲ τὴν ὑμνολογία της θὰ διευκρινήσῃ ἀπὸ τὴν Κυριακὴ τῆς Τυρινῆς πὼς πρέπει νὰ ἀγωνιστοῦν οἱ πιστοί:

«Τὸν τῆς νηστείας καιρὸν, φαιδρῶς ἀπαρξώμεθα, πρὸς ἀγῶνας πνευματικούς· ἐαυτοὺς ὑποβάλλοντες· ἀγνίσωμεν τὴν ψυχὴν, τὴν σάρκα καθάρωμεν· νηστεύσωμεν ὥσπερ ἐν τοῖς βρώμασιν ἐκ παντὸς πάθους, τὰς ἀρετὰς τρυφῶντες τοῦ Πνεύματος· ἐν αἷς διατελοῦντες πόθῳ ἀξιωθείημεν πάντες, κατι-

11. «Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἀγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄψεται τὸν Κύριον» (Ἑβραίους ιβ' 14).

12. «οὗ γάρ εἰσι δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἶμι ἐν μέσῳ αὐτῶν» (Ματθαίου ιη' 20).

13. «Ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔξετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε ἐγὼ νενίκηκα τὸν κόσμον» (Ἰωάννου ιστ' 33).

14. «Πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται, ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἀφθαρτον» (πρὸς Κορινθίους Α' θ' 25).

δεῖν τὸ πάνσεπτον Πάθος Χριστοῦ τοῦ Θεοῦ, καὶ τὸ ἅγιον Πάσχα, πνευματικῶς ἐναγαλλιώμενοι»¹⁵.

δ'. Μελέτη τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ.

Ὅπως τοὺς ἀθλητὲς ἐνθαρρύνουν καὶ προτρέπουν στὸ στάδιο ὅσοι τοὺς ἀγαποῦν, ἔτσι καὶ τοὺς πιστοὺς ἐνθαρρύνουν καὶ στηρίζουν καὶ ἐνισχύουν στὸν πνευματικὸ ἀγῶνα τους οἱ σωτήριοι λόγοι τῆς ἁγίας Γραφῆς ποὺ πρέπει νὰ τοὺς μελετᾷ ἡμέρα καὶ νύκτα.

Ὁ ἀπόστολος Παῦλος προτρέπει τοὺς πιστοὺς «Αὐτὰ νὰ μελετᾶτε, μὲ αὐτὰ νὰ ἀσχολεῖσθε, ὥστε ἡ πρόοδός σας νὰ εἶναι φανερὴ σ' ὅλα»¹⁶.

Ὁ πιστὸς προσεύχεται καὶ παρακαλεῖ τον Ἐπουράνιο Θεὸ Πατέρα ἐκζητῶντας τὸ θεῖο ἔλεος ὑποσχόμενος νὰ μελετᾷ τὸν νόμο Του»

«Ἄς ἔρθουν οἱ οἰκτιρμοί σου σὲ μένα καὶ ἔτσι θὰ διαφύγω τὸν θανάσιμο κίνδυνο ποὺ διατρέχω καὶ θὰ ζήσω, γιατί ὁ νόμος σου ἀπασχολεῖ διαρκῶς τὸν νοῦ μου, τὸν μελετῶ ὅσο πιὸ καλὰ μπορῶ»¹⁷.

ε'. Οἱ συμβουλές τοῦ πνευματικοῦ.

Ὁ πνευματικὸς ἀγῶνας ἀπαιτεῖ πεῖρα καὶ γνῶσι. Αὐτὰ ὁ ἄνθρωπος τὰ ἐξασφαλίζει μὲ τὸν ἔμπειρο πνευματικὸ, ποὺ θὰ τὸν κατευθύνει σωστὰ μέχρι νὰ λάβει τὸ ἔπαθλο, ποὺ εἶναι ἡ θέα τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἔνωσι μαζί Του.

Ἴδου τὸ λαμπρὸ στάδιο ποὺ διανοίγεται ἐνώπιόν μας καὶ ἐνώπιον τῶν πιστῶν. Πρῶτοι ἐμεῖς ὀφείλουμε νὰ ἀγωνιστοῦμε καὶ στὴν συνέχεια νὰ συμπαρασταθοῦμε στοὺς πιστοὺς.

Στὸ δεύτερο μέρος παρατίθενται οἱ ὁδηγίες γιὰ τὴν ὁργάνωσι τῆς διακονίας μας μὲ τὴν περίοδο τῆς Ἁγίας Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς.

15. γ' τροπᾶριο τοῦ Κατανυκτικοῦ Ἑσπερινοῦ τῆς Τυρινῆς.

16. «Ταῦτα μελετᾶτε, ἐν τούτοις ἴσθιτε, ἵνα ἡ προκοπὴ ὑμῶν φανερὰ ᾖ ἐν πᾶσιν» (πρβλ. πρὸς Τιμόθεον Α' δ' 15)).

17. «ἐλθέτωσάν μοι οἱ οἰκτιρμοί σου, καὶ ζήσομαι, ὅτι ὁ νόμος σου μελέτη μου ἐστίν» (Ψαλμοῦ ριγ' (ριθ') 118, 77).

ΜΕΡΟΣ Β'

1. Ἡ θεία Λατρεία - Ἱερές Ἀκολουθίες

Ἡ Μεγάλη Τεσσαρακοστή εἶναι περίοδος προσευχῆς, κατὰ τὴν ὁποία οἱ πιστοὶ καλοῦνται στὴν ἐνορία τους, μὲ τὴν βοήθεια τῶν τελουμένων Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν, νὰ ὑψωθοῦν ἀπὸ τὰ γήινα, τὰ πρόσκαιρα, τὰ μάταια, τὰ φθαρτὰ καὶ πονηρὰ τοῦ κόσμου τούτου καὶ αὐτῆς τῆς ζωῆς, στὰ αἰώνια καὶ ἀμόλυντα καὶ νὰ ζήσουν ἐνωμένοι μὲ τὸν Κύριο Ἰησοῦ Χριστό. Γι' αὐτὸ ἡ κατανυκτικὴ αὕτὴ περίοδος ἔχει πολλές, πλούσιες καὶ ποικίλες Ἱερές Ἀκολουθίες, περισσότερες ἀπὸ κάθε ἄλλη περίοδο τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ ἔτους.

Ὅφείλετε νὰ τελεῖτε ἀνελλιπῶς καὶ ἐπιμελῶς ὅλες τὶς ἱερές Ἀκολουθίες τοῦ Ὡρολογίου Προγράμματος, κατὰ τὴν παραδεδομένη τάξι τῆς Ἐκκλησίας μας. Ὑπενθυμίζουμε τὴν ἐντολή μας, ὅτι τὶς ἱερές Ἀκολουθίες, Ὁρθρινές καὶ Ἑσπερινές, πρέπει νὰ τελοῦν ἀπαραιτήτως ὅλοι οἱ Ἐφημέριοι, ἐκτὸς ἐκείνων οἱ ὁποῖοι εὐρίσκονται σὲ διατεταγμένη ὑπηρεσία.

Ἐκάστη ἐβδομάδα θὰ τελοῦνται στὶς ἐνορίες, οἱ προβλεπόμενες ἀπὸ τὸ «Τυπικό» Προηγιασμένες· ἐκάστη Τετάρτη ἐσπερινή, ἐκάστη Παρασκευὴ πρωϊνὴ. Ἐπειδὴ οἱ ἐνορίες ἔχουν πολλὰ σχολεῖα ποὺ ζητοῦν νὰ ἐκκλησιαστοῦν, διευκρινίζουμε, ὅτι ἀπὸ τὸ «Τυπικό» ἐπιτρέπεται νὰ τελοῦνται Προηγιασμένες καὶ τὶς ἄλλες ἡμέρες τῆς ἐβδομάδος, τηρουμένων κατὰ τὰ λοιπὰ τῶν γνωστῶν προϋποθέσεων.

Ὅμοίως μπορεῖτε νὰ τελεῖτε διπλές Ἀκολουθίες τῶν Χαιρετισμῶν πρὸς ἐξυπηρέτησι τῶν ἡλικιωμένων, τῶν ἐργαζομένων καὶ τῶν σχολείων.

Ἐπισημαίνουμε, ὅτι ἀπὸ τὸ «Τυπικό» προβλέπεται τὶς πέντε Κυριακὲς τῶν Νηστειῶν νὰ τελεῖται ἡ θεία Λειτουργία τοῦ Μεγάλου Βασιλείου. Ἡ λειτουργία αὕτὴ ἐκφράζει μὲ ἄριστο τρόπο τὴν θεολογία τῆς Ἐκκλησίας μας καὶ τὸ βίωμα τῆς πιστευούσης κοινότητος, ποὺ προσφέρει τὴν ἀναίμακτο θυσία. Τὰ νοήματά της ὑψηλά. Ἡ φράσις της τέλεια. Τὸ ὕφος της κατανυκτικὸ καὶ θεοπρεπές. Διδακτικὴ καὶ ὁδηγοῦσα τὶς ψυχὲς στὸ θρόνο τοῦ Θεοῦ Πατέρα. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ τὴν τελεῖτε μὲ κατάνυξι, ἱεροπρέπεια καὶ ἐπιμέλεια. Ὅμοίως καὶ τὰ ψαλτὰ μέρη της εἶναι μοναδικά. Οἱ ἱεροψάλτες πρέπει νὰ φάλλουν τὰ καθιερωμένα μέλη κατὰ τὴν μουσικὴ παράδοσι. Οἱ νεώτεροι ἐξασκηθῆτε ἀναγιγνώσκοντες τὶς εὐχές της κατ' ἰδίαν πρὶν τὴν τελέσετε.

Δὲν θὰ παραλείψετε καθ' ἕκαστο Σάββατο νὰ τελεῖτε τὴν θεία Λειτουργία κατὰ τὸ πρόγραμμα.

2. Ἡ οἰκοδομὴ τοῦ λόγου

Στὰ κηρύγματά σας, στίς ἐσπερινές ὁμιλίες καὶ στὸ λοιπὸ πρόγραμμα πνευματικῆς οἰκοδομῆς τῶν πιστῶν, νὰ ἀναπτύσσετε θέματα πνευματικῆς ζωῆς, συμβάλλοντα στὴν περαιτέρω καλλιέργεια τῶν πιστῶν καὶ στὸν πνευματικὸ κατάρτισμό τους. Ἡ διδασχὴ τῶν ποιμένων ὀφείλει νὰ ἔχει ὡς τελικὸ σκοπὸ αὐτό, ποὺ καὶ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἔθετε, ποὺ πονοῦσε καὶ ἀγωνιοῦσε γιὰ τὰ πνευματικά του παιδιὰ «ἀχρὶς οὗ μορφωθῇ Χριστὸς» (πρὸς Γαλάτας δ'19) σ' αὐτά.

Γιὰ τὴν πνευματικὴ οἰκοδομὴ τῶν πιστῶν θὰ διανεμηθοῦν ἀπὸ τὸ παγκάρι διάφορα φυλλάδια, τὰ ὁποῖα προετοιμάσαμε καὶ ἀναφέρονται σὲ διάφορα θέματα τῆς πνευματικῆς ζωῆς.

Ἀπὸ τὸ Ἐγκύκλιο Σημείωμά μας ποὺ θὰ σᾶς ἀποσταλεῖ προσεχῶς θὰ ἐνημερωθεῖτε σχετικῶς.

3. Ἡ ἱερὰ ἐξομολόγησις

Ὁ Κύριος μὲ κατηγορηματικὸ τρόπο ἐδήλωσε στὸν ἀπόστολο Πέτρο «Ἄν δὲν σὲ πλύνω δὲν θὰ ἔχεις θέσι κοντά μου» κάμπτοντας τὶς ἀντιρρήσεις, ποὺ προέβαλε στὴν ἐνέργεια τοῦ Κυρίου μας. Αὐτὸς ὅμως εἶναι νόμος, ποὺ ἰσχύει γιὰ ὅλους τοὺς πιστοὺς, ἐφ' ὅσον ἡ κάθαρσις ἀπὸ τὶς ἁμαρτίες εἶναι ἀπαραίτητος προϋπόθεσις γιὰ τὴν ἔνωσι τοῦ ἀνθρώπου μὲ τὸν Θεό.

Ὁ προφήτης Ἡσαΐας μὲ σαφὴ τρόπο διατυπώνει τὴν κατηγορηματικὴ δήλωσι τοῦ Θεοῦ πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, ἀλλὰ καὶ πρὸς ὅλους τοὺς ἀνθρώπους.

«Ἀλλὰ τὰ ἁμαρτήματά σας δημιουργοῦν χωρισμὸ καὶ διάστασι μεταξὺ σας καὶ τοῦ Θεοῦ, καὶ γιὰ τὶς ἁμαρτίες σας ὁ Θεὸς ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπό Του ἀπὸ σᾶς γιὰ νὰ μὴ σᾶς ἐλεήσει»¹⁸.

Αὐτὴ ἡ δήλωσις δὲν ἄλλαξε. Ἐκεῖνο ποὺ ἄλλαξε εἶναι, ὅτι ἐνῶ στὴν Παλαιὰ Διαθήκη αὐτὴ ἡ διάστασις μεταξὺ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἐφαίνετο μόνιμος, στὴν Καινὴ Διαθήκη ἐξαλείφθηκε μὲ τὴν σταυρικὴ θυσία τοῦ Κυρίου μας Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποὺ συμφιλίωσε τοὺς ἀνθρώπους μὲ τὸν Θεὸ καὶ ἀποκατέστησε τὴν ἐπικοινωνία τους (πρὸς Ἐφεσίους β' 14-22).

Γι' αὐτὸ τὸ αἷμα τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ἔχει τὴν δύναμι νὰ καθαρῇ τὶς ψυχὲς τῶν ἁμαρτωλῶν ἀπὸ τὸν ρῦπο τῆς ἁμαρτίας κατὰ τὴν ἀποστολικὴ διαβεβαίωσι:

«Πόσο μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ! Αὐτός, ἔχοντας τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ προσέφερε τὸν ἑαυτό Του ἄψογο θυσία στὸν Θεό, κι ἔτσι θὰ καθαρῇ

18. «ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ» (Ἰωάννου ιγ' 8).

19. «Τὰ ἁμαρτήματα ὑμῶν διιστῶσιν ἀναμέσον ὑμῶν καὶ ἀναμέσον τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τὰς ἁμαρτίας ὑμῶν ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀφ' ὑμῶν τοῦ μὴ ἐλεῆσαι» (νθ')

τῇ συνείδησί σας ἀπὸ τὰ ἔργα ποὺ ὁδηγοῦν στὸν θάνατο, γιὰ νὰ μπορεῖτε νὰ λατρεύετε τὸν ἀληθινὸ Θεό»²⁰.

Ἡ ἀπόπλυσις τῶν ψυχῶν ἀπὸ τὰ ἁμαρτήματά τους ἐνεργεῖται ἀπὸ τὸ ἅγιο Πνεῦμα μὲ τὰ ἅγια Μυστήρια (Βαπτίσματος - Θείας Εὐχαριστίας - Ἱερᾶς Ἐξομολογήσεως).

Μὲ τὴν Ἱερὰ Ἐξομολόγησι οἱ πιστοὶ καθαρίζονται ἀπὸ τὶς ἁμαρτίες, ποὺ διέπραξαν μετὰ τὸ Βάπτισμά τους.

Γι' αὐτὸ τὴν περίοδο αὕτῃ οἱ πιστοὶ ζητοῦν νὰ ἐξομολογηθοῦν. Ἀκόμη προσέρχονται στὸ ἱερὸ Μηστύριο καὶ ἄλλοι ἀδελφοί μας γιὰ πρώτη φορά. Οἱ Πνευματικοὶ - Ἐξομολόγοι ὀφείλτε νὰ εἰσθε συνεπεῖς στὸ καθήκον σας αὐτὸ καὶ νὰ τὸ ἀσκεῖτε συμφώνως μὲ τὶς προϋποθέσεις τῆς Ἐξομολογητικῆς καὶ τὶς ὁδηγίες ποὺ ἔχομε δώσει κατὰ τὶς συνάξεις μας.

Ὡστόσο, ἥδη σᾶς ἔχει κοινοποιηθεῖ καὶ τὸ πρόγραμμα ἐξομολογήσεως τῶν Ἱεροκηρύκων τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεώς μας α) Ἀρχιμανδρίτου κ. Διονυσίου Σιφναίου καὶ β) Ἀρχιμανδρίτου Καλλινίκου Νικολάου στὶς ἐνορίες γιὰ νὰ τὸ ἀνακοινώσετε στοὺς ἐνορίτες σας, ὥστε ὅσοι θέλουν νὰ ἐξομολογηθοῦν νὰ γνωρίζουν τὴν ἡμέρα καὶ τὴν ὥρα ποὺ ὁ Πνευματικὸς-Ἐξομολόγος θὰ εὐρίσκεται στὴν ἐνορία γιὰ νὰ προσέλθουν.

Ἰδιαιτέρα μέριμνα πρέπει νὰ ἐπιδείξετε γιὰ τὴν ἐξομολόγησι τῶν νέων τῶν Κατηχητικῶν Σχολείων. Τὴν διακονία αὕτῃ ἀναθέσαμε στὸν Ἱεροκλήρυκα Ἀρχιμανδρίτη κ. Καλλίνικον Νικολάου.

4. Ἡ ἐλεημοσύνη

Τὴν περίοδο τῶν Νηστειῶν οἱ πιστοὶ ἀσκοῦνται στὴν ἐλεημοσύνη, στὴν ὁποία ἀναφέρεται ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ.

Ὁ Κύριός μας Ἰησοῦς Χριστὸς στὴν ἐπὶ τοῦ ὄρους ὁμιλία Του, ὅταν ἐδίδαξε τοὺς μαθητὲς Του πῶς πρέπει νὰ νηστεύουν θεαρέστως, συνέδεσε τὴν νηστεία μὲ τὴν ἐλεημοσύνη (Ματθαίου στ' 16-21).

Ἡ ἐλεημοσύνη στὴν πνευματικότητα τῆς εὐαγγελικῆς ζωῆς καὶ τῆς διδασκαλίας τοῦ Κυρίου μας εἶναι ἄσκησις πνευματικὴ γιὰ νὰ «κερδίσουμε τὸν ἀδελφόν μας» (πρβλ. Ματθαίου ιη' 15) ἐντάσσοντάς τον στὸ σῶμα τοῦ Χριστοῦ. Γι' αὐτὸ ὡς ἀδελφοὶ μοιραζόμαστε τὰ πνευματικὰ καὶ ὑλικά ἀγαθὰ, ποὺ μᾶς χαρίζει ὁ ἐπουράνιος Θεὸς καὶ Πατέρας μας.

Μ' αὐτὸ τὸν τρόπο ἐβίωσαν τὴν κοινοκτημοσύνη οἱ πρῶτοι μαθητὲς τοῦ

20. «Πόσω μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ Χριστοῦ, ὃς διὰ Πνεύματος αἰωνίου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἁμῶν τῷ Θεῷ, καθαριεῖ τὴν συνείδησιν ὑμῶν ἀπὸ νεκρῶν ἔργων εἰς τὸ λατρεύειν Θεῷ ζῶντι;» (πρὸς Ἑβραίους θ' 14).

Κυρίου μας κατὰ τὴν μαρτυρία τῶν Πράξεων τῶν Ἀποστόλων (δ' 32-37).

Τὸν σκοπὸ τῆς ἐλεημοσύνης διετύπωσε ὁ ἀπόστολος Παῦλος, ὅτι μὲ τὴν ἐλεημοσύνη ἐπέρχεται ἰσότητα, ἀφοῦ οἱ πιστοί, ὡς ἀδελφοί, μὲ τὴν ἐλεημοσύνη μοιράζονται μεταξύ τους τὰ ὑλικά ἀγαθὰ.

«Ἀλλὰ νὰ ὑπάρχει σὲ ὅλους ἰσότητα. Στὴν παροῦσα περίπτωσι, τὸ δικό σας περίσσευμα θὰ προστεθεῖ στὸ ὑστέρημα ἐκείνων, ὥστε μιὰ ἄλλη φορὰ τὸ δικό τους περίσσευμα νὰ προστεθεῖ στὸ δικό σας ὑστέρημα καὶ νὰ ὑπάρξει ἔτσι ἰσότητα»²¹.

Στὴν Ἐκκλησία εἶναι ἀπαράδεκτο «ὅς μὲν πεινᾷ, ὅς δὲ μεθύει» (πρὸς Κορινθίους Α' ια' 21), δηλαδή ὁ πτωχὸς νὰ πεινᾷ καὶ ὁ πλούσιος νὰ εἶναι μεθυσμένος, ὑπερκορεσμένος ἀπὸ ὅλες τὶς ἐπιθυμίες του.

Γι' αὐτὸ στοὺς λόγους τους οἱ θεοφόροι πατέρες καὶ διδάσκαλοί μας προτρέπουν τοὺς πιστοὺς αὐτὴ τὴν περίοδο μαζὶ μὲ τὴν νηστεία νὰ ἀσκηθοῦν καὶ στὴν ἐλεημοσύνη.

Ὁργανώσατε κατὰ τὸν καλῦτερο τρόπο μέσῳ τῶν «Ἐνοριακῶν Ταμείων Φιλανθρωπίας» καὶ τῶν «Σπιτιῶν Γαλήνης Χριστοῦ» τὴν ἐλεημοσύνη τῆς ἐνορίας πρὸς τοὺς ἐνδεεῖς. Ἐπιμεληθῆτε, ὥστε νὰ καλύψετε τὶς ἀνάγκες ποὺ ὑπάρχουν στὶς ἐνορίες μας.

5. Ὁ χῶρος τοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ καὶ τὸ κλῖμα τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν

Ὁ Ἱερός Ναὸς καὶ τὸ γενικώτερο κλῖμα στὶς ἱερὲς ἀκολουθίες τῶν ἡμερῶν πρέπει νὰ εἶναι κατάλληλο μὲ τὸν χαρακτῆρα τῆς περιόδου καὶ ἀνάλογο μὲ τὸ ἦθος τῆς Ἐκκλησίας μας.

Οἱ ἱερὲς Ἀκολουθίες πρέπει νὰ τελοῦνται μὲ κατάνυξι, μὲ ἱεροπρέπεια, μὲ σεμνότητα γιὰ νὰ ἐμπνέουν τοὺς πιστοὺς. Τὰ ψαλτὰ μέλη νὰ ἀποδίδωνται, κατὰ τὴν ἔννοιάν τους, μὲ ὕφος καὶ ἦθος, ποὺ θὰ συντελεῖ στὴν διαμόρφωσι τοῦ πρέποντος φρονήματος τῶν πιστῶν. Τὰ πολλὰ ἀναγνώσματα νὰ φροντίσετε νὰ ἀναγιγνώσκωνται κατ' ἔννοιαν μὲ καθαρότητα φωνῆς καὶ σωστὴ ἄρθρωσι.

6. Οἱ Κατανυκτικοὶ Ἑσπερινοί

Στὴν Ἱερὰ Μητρόπολὶ μας θὰ τελεσθοῦν κατὰ τὴν ἐκκλησιαστικὴ τάξι οἱ ἑξ (6) Κατανυκτικοὶ Ἑσπερινοί, τὶς Κυριακὲς τῆς Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς. Μετὰ τὸν Κατανυκτικὸ Ἑσπερινὸ θὰ ἀκολουθεῖ ἡ καθιερωμένη ἑσπερινὴ ὁμιλία μας.

21. «Ἀλλ' ἐξ ἰσότητος ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα, ὅπως γένηται ἰσότης» (πρὸς Κορινθίους Β' γ' 13-14).

Στοὺς Κατανυκτικοὺς Ἑσπερινοὺς θὰ εἴσθε ἅπαντες παρόντες. Θὰ λαμβάνουν μέρος οἱ καθοριζόμενοι πρεσβύτεροι δι' ἕκαστον Κατανυκτικὸ Ἑσπερινὸ καὶ οἱ Διάκονοι. Ἐπίσης τοὺς χοροὺς τῶν ἱεροψαλτῶν τοῦ Μητροπολιτικοῦ Ἱεροῦ Ναοῦ θὰ πλαισιώνουν οἱ ἱεροψάλτες τῶν ἐνοριῶν μας, οἱ ὁποῖοι ὀφείλουν νὰ προσέρχωνται σ' αὐτούς. Γι' αὐτὸ πρέπει νὰ τοὺς ἐνημερώσετε ἐγκαίρως γι' αὐτὴ τὴν ἐντολή μας.

Ἐκτυπώσαμε γιὰ τοὺς πιστοὺς τὴν Ἀκολουθία ἐνός ἐκάστου Κατανυκτικοῦ Ἑσπερινοῦ, μὲ περίληψι τοῦ θέματος τῆς ὁμιλίας μας, σὲ ἰδιαίτερο φυλλάδιο, ὅπως καὶ κατὰ τὰ παρελθόντα ἔτη, τὸ ὁποῖο καὶ θὰ διανέμεται δωρεὰν στοὺς πιστοὺς, προκειμένου νὰ διευκολυνθοῦν νὰ συμμετάσχουν στὴν Ἀκολουθία καὶ νὰ ἀποκτοῦν τὴν ὀρθόδοξο λειτουργικὴ ἀγωγή.

Τέλος ὑπομιμνήσκουμε, ὅτι ὀφείλετε ἐκάστη Κυριακὴ στὴν Ἀπόλυσι τῆς θείας Λειτουργίας, νὰ ἀνακοινώνετε, ὅτι ἐκάστη Κυριακὴ τελεῖται στὸν Μητροπολιτικὸ Ἱερό Ναὸ τοῦ ἁγίου Νικολάου Καισαριανῆς καὶ ὥρα 6 μ.μ. ἡ Ἀκολουθία τοῦ Κατανυκτικοῦ Ἑσπερινοῦ μὲ χοροστασία μας καὶ ὁμιλία μας ἐπὶ θεμάτων πνευματικῆς οἰκοδομῆς.

Ἐξυπακούεται, ὅτι ἡ Ἀκολουθία τοῦ Κατανυκτικοῦ Ἑσπερινοῦ θὰ τελεῖται στὶς ἐνορίες κατὰ τὸ πρόγραμμα τῶν Ἱερῶν Ἀκολουθιῶν καὶ δὲν θὰ παραλείπεται μὲ τὸ πρόσχημα, ὅτι τελεῖται στὸν Μητροπολιτικὸ Ἱερό Ναὸ ἐπίσημα μὲ τὴν χοροστασία μας.

Κατὰ τὸν πρῶτο Κατανυκτικὸ Ἑσπερινὸ τῆς Κυριακῆς τῆς Τυρινῆς, ὁ ὁποῖος λέγεται «Ἑσπερινὸς τῆς συγγνώμης», ὁ ἱερέας παρέχει στοὺς ἀδελφοὺς καὶ συλλειτουργοὺς του καὶ ἐν συνεχείᾳ καὶ τοὺς πιστοὺς τὴν ἄφεσι γιὰ ὅσα τὸν ἐστενοχώρησαν ἢ τὸν ἀδίκησαν καὶ καλεῖ τοὺς πιστοὺς τὸ αὐτὸ νὰ πράξουν γι' αὐτὸν καὶ μεταξύ τους.

Ἀδελφοί μου,

Ὁ πνευματικὸς ἀγῶνας τῶν πιστῶν τὴν περίοδο τῆς Ἀγίας καὶ Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς συνοψίζεται ἀπὸ τὸν ἀπόστολο Παῦλο στοὺς λόγους του:

«Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων καὶ τὸν ἁγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐδεὶς ὄφεται τὸν Κύριον» (πρὸς Ἑβραίους ιβ' 14).

Καλὴ Τεσσαρακοστή. Ὁ Θεὸς μαζί σας.

Μετὰ πατρικῶν εὐχῶν καὶ εὐλογιῶν.

Ο ΜΗΤΡΟΠΟΛΙΤΗΣ

† Ὁ Καισαριανῆς, Βύρωνος καὶ Ὑμηττοῦ Δανιήλ.